

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра теорії та методики музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора навчальної роботи

Когутюк О. В.

«02» грудня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА
(ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ МУЗИКИ)

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Музично-теоретична підготовка (Історія зарубіжної музики)» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Мова навчання - українська

Розробники: Верещагіна-Білявська Олена Євгенівна, кандидат мистецтвознавства, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання

Протокол від « 29 » серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри Іскра С.І.

_____ (С. Іскра)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна		
Модулів – 4	Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Рік підготовки		
Змістових модулів – 3		1-й – 2-й	-	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр		
Загальна кількість годин – 120		2-й	3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції		
		30 год.	20 год.	
		Практичні		
		4 год.	4 год.	
		Семінарські		
		8 год.	4 год.	
		Самостійна робота		
		26 год.	24 год.	
		Індивідуальні завдання:		
		Вид контролю:		
	екзамен			

Співвідношення аудиторних занять до СРС – 58% до 42%.

Передумови для вивчення дисципліни: базові знання з теорії музики, загальної історії, знання музичної термінології, уміння опрацювання наукових джерел.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета вивчення дисципліни: формування знань про основні течії та тенденції у розвитку музичної культури від античності до XX ст., ознайомлення з історичними процесами розвитку зарубіжної музичної культури та володіння навичками художньо-естетичного аналізу музичних творів.

2.2. У реалізації даної мети сформовані відповідні навчально-пізнавальні проблеми і завдання:

- дати студентам ґрунтовні знання про специфіку зародження і функціонування зарубіжної музики як цілісного феномену музичної культури людства;
- розуміння національної специфіки композиторських шкіл Європи, музичних стилів і напрямків;
- розуміння розвитку історичних процесів у західноєвропейській музичній культурі від її зародження до ХХ ст., її основних закономірностей;
- усвідомлення культурно-типологічних характеристик музичного мистецтва;
- аналіз окремих художніх явищ і музичних творів у контексті їх історичного соціокультурного простору

2.3. Компетентності. 2.3.1. *Загальні компетентності*

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання у процесі навчання основ музичного мистецтва, художньої культури, теорії і практики художньо-творчого розвитку вихованців, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується системністю і комплексністю організації освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

ЗК 1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 4. Здатність до аналізу та оцінки сучасних соціальних, освітньо-культурних процесів та явищ.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність спілкуватися, вести дискусію державною мовою як усно, так і письмово, використовувати відповідну термінологію та способи вираження думки в усній та письмовій формах.

2.3.2. *Фахові компетентності*

ФК 1. Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією музичної мови.

ФК 2. Здатність розкривати системно-структурні зв'язки філософських, музикознавчих, музично-педагогічних, культурологічних, методичних понять.

ФК 6. Здатність відчувати і демонструвати емоційну чутливість, рефлексію, ціннісне ставлення до музичних творів, здійснювати активне сприймання, запам'ятовування, збереження, відтворення і художньо-педагогічне тлумачення змісту творів мистецтва.

ФК 8. Здатність формувати мистецько-творчі компетентності у дітей дошкільного віку та предметні (спеціальні) компетентності в учнів.

2.4. *Програмні результати навчання.* Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення навчальної дисципліни студент продемонструвати наступні знання:

ПРЗ 1. Знати основи теорії музики, жанри, види та напрями музичного мистецтва, музичну термінологію.

ПРЗ 2. Знати особливості розвитку європейської та вітчизняної музичної культури, педагогічні концепції музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку та школярів.

ПРЗ 3. Знати сучасні теоретичні основи музичної педагогіки, педагогіки мистецтва, теорії художньої культури.

ПРЗ 5. Дотримуватися системи духовних, професійно-педагогічних, етико-естетичних, мистецьких цінностей в освітній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

Уміння:

ПРУ 2. Інтегрувати складні професійні уміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію).

ПРУ 5. Володіти елементами логічного й образного мислення, мати здатність до аналізу і синтезу, виділення головного в освітній та організаційній діяльності вчителя та музичного керівника.

ПРУ 7. Мати навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій).

ПРК 1. Демонструвати толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Змістовий модуль 1.

МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ЄВРОПИ ВІД АНТИЧНОСТІ ДО XVIII ст.

Тема 1. Музичне мистецтво античності Давньогрецька музична культура. Музична теорія. Музично-поетичні жанри античності. Історичне значення античності як основи європейської цивілізації.

Тема 2. Музична культура Середньовіччя. Дихотомія Схід-Захід в середньовічній духовній музиці. Народна музика в епоху середньовіччя. Мандрівні музиканти (шпільмани, жонглери, трубадури, трувери, міннезингери, ваганти). Церковна музика. Одноголосий григоріанський хорал. Псалмодія. Гімни. Розвиток професійного багатоголосся. Школа Нотр-Дам. **Тема 3. Музична культура епохи Відродження** Музика в Італії. Народні джерела пісенного мистецтва. Різноманіття жанрів (лауда, вілланелла, баркарола, сальтарелла, балада, мадригал). Поліфонічне мистецтво. Панування строгого стилю. Характерні поліфонічні жанри (меси, мотети).

Творчість Дж. Палестрини (1525-1594). Музика в Німеччині. Народнопісенне мистецтво. Протестантський хорал і його втілення в мистецтві Й. С. Баха і мистецтві XIX ст. Мейстерзингери

Тема 4. Оперне мистецтво в XVII-XVIII ст. Італійська опера. Флорентійська опера. Творчість Якопо Пері (1561—1633). Венеційська опера. Творчість Клаудіо Монтеверді (1567-1643). Неаполітанська опера. Алессандро Скарлатті (1660—1725) - глава неаполітанської оперної школи. Виникнення нового жанру - опери-seria (серйозної опери). Французька опера. Жана Батиста Люлі (1632-1687). Рамо - автор опер-балетів, комедій-балетів, ліричних трагедій. Музично-теоретичні погляди Рамо. Англійська опера. Генрі Перселл (1659-1695).

Тема 5. Інструментальна музика XVII—XVIII ст. Основні художні принципи стилю бароко (Італія, Німеччина). Італійська музична культура. Органна музика. Творчість Дж. Фрескобальді (1583—1643). Скрипкове мистецтво. Арканджело Кореллі (1653—1713) - основоположник італійської скрипкової школи. Жанр сонати, що виросла зі стародавньої танцювальної сюїти. Клавірне мистецтво. Скарлатті — творець сонатної форми. Французька клавесинова музика. Галантний стиль. Розвиток інструментальних мініатюр (портретно-образотворчої, пасторальної, танцювальної). Мистецтво англійських верджинелістів. Рукописні збірники епохи верджинела. Творчість Вільяма Берда (1543—1623). Німецька органна школа. Творчість Дитріха Букстехуде (1637—1707) - кульмінація поліфонічного мистецтва добахівської епохи.

Тема 6. Опера XVIII ст. Італійська опера. Перголезі - автор однієї з перших опер-buffa. Французька опера. Французька комічна опера, її відмінність від італійської опери-buffa. «Війна буфонів». Німецький та австрійський зингшпіль. Національний німецький різновид комічної опери. Пісенна основа зингшпіля, демократичні тенденції цього жанру.

Тема 7. Творчість К. В. Глюка Теоретичне обґрунтування та історичне значення оперної реформи Нові принципи оперного лібрето, співвідношення слова і музики.

Тема 8. Творчість Г. Ф. Генделя Ораторії і їхні різні типи. Структура, драматургія, трактування оркестру і вокально-хорових партій. Інструментальна музика. Роль поліфонії і гармонії. Історичне значення творчості Генделя.

Тема 9. Творчість Й. С. Баха Філософський зміст музики. Особливості мелодики, гармонії, фактури. Поліфонічний стиль Баха. Вокально-інструментальні жанри. Світські і духовні кантати. «Добре темперований клавір» — видатний зразок клавірного мистецтва Баха (1722—1744), тематизм, побудова циклу прелюдії і фуги. Інтонаційні зв'язки тим Баха з різними жанрами інструментальної і вокальної музики XVIII в. Органна творчість Баха. Історичне значення творчості Баха.

Тема 10. Віденський класицизм. Творчість Й. Гайдна Віденський класицизм як продовження традицій античного мистецтва. Особливості тематизму віденських класиків. Демократичні тенденції тематизму, зв'язок з народно-пісними джерелами. принципів розвитку і формотворення. Нові можливості сонатно-симфонічного циклу. Йозеф Гайдн. Народні джерела творчості. Лірико-епічний симфонізм Гайдна. Трактування оркестру. Побудова сонатно-симфонічного циклу.

Тема 11. Творчість В. А. Моцарта Оперна творчість, її видатне реформаторське значення. Симфонізація «номерної» опери. Гуманізм мистецтва композитора. Особливості розвитку музичних образів. Симфонічна творчість: лірико-драматичний тип симфонізму. Клавірні твори. Жанр концерту і сонати у творчості Моцарта, особливості трактування. Значення творчості Моцарта.

Тема 12. Творчість Л. Бетховена Різноманіття тем і музичних образів. Тематизм Бетховена. Класичні, героїчні і романтичні тенденції. Зв'язок з народною творчістю. Симфонії Бетховена. Різні принципи симфонічної

драматургії. Різноманіття бетховенських фортепіанних сонат. Традиції і новаторство. Змістовність музичних образів.

Розділ 2. Змістовий модуль 2.

РОЗВИТОК МУЗИЧНИХ ЖАНРІВ І ФОРМ В ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРІВ-РОМАНТИКІВ

Тема 13. Романтизм у літературі і музиці Соціально-політичні передумови романтизму. Характерні риси стилю. Жанри романтичної музики: традиційні (опера, балет, симфонія, концерт, сюїта, соната) і особливості їхнього трактування; нові (симфонічна поема, концертна увертюра, вокальний цикл, вокальна й інструментальна балада, пісня без слів, новелета, арабеска, інтермецо).

Сонатно-симфонічний цикл, програмні тенденції, детальна розробка сюжету. Монотематизм. Принципи тематичної єдності як розвиток тенденцій віденських класиків на новому етапі. Характерні тонально-гармонійні співвідношення. Світове значення епохи романтизму в літературі і музиці.

Тема 14. Творчість Ф. Шуберта Спадкоємні зв'язки і відмінності творчого стилю Шуберта і Бетховена. Трактування поетичних сюжетів у вокальній творчості Шуберта. Пісенність - основа стилю Шуберта. Пісенний симфонізм. Особливості музичної драматургії симфонії, її романтичні тенденції.

Вокальна творчість. Значення творчості Шуберта.

Тема 15. Творчість Ф. Мендельсона Класична основа творчості. Пісенність — основа музичного стилю композитора. Романтичні тенденції симфонізму Мендельсона. Фортепіанна творчість. «Пісні без слів» (1830—1845) - новий романтичний жанр. Його демократична спрямованість, класичні і романтичні тенденції. Вокальна і хорова спадщина. Значення творчості Мендельсона.

Тема 16. Творчість Р. Шумана Композиторська і музично-критична діяльність. Естетичні погляди. Фортепіанна творчість. Вокальні твори. Вибір поетичних текстів і їхнє романтичне трактування. Різноманіття широкосердечних станів. Драматургія циклу.

Тема 17. Творчість Й. Брамса (1833—1897). Пісенна основа творчості Брамса, зв'язки з фольклором різних країн. Брамс — композитор малих форм, творець фортепіанних і вокальних мініатюр. Великі сонатно-симфонічні цикли.

Тема 18. Французька музична культура першої половини XIX в. Творчість Г.Берліоза Соціально-історична обумовленість гострої боротьби ідей у французькій літературі і мистецтві першої половини XIX в. Революційно-демократичні тенденції. Берліоз — основоположник програмного симфонізму. Симфонічна творчість. Оркестр Берліоза. Програмні тенденції, картинно-програмний симфонізм, принцип монотематизму.

Тема 19. Угорська музична культура XIX в. Творчість Ф. Ліста Угорський фольклор. Використання народних пісень у творчості віденських класиків і композиторів XIX в.

Ференц Ліст (1811—1886) - класик угорської музики. Світове значення виконавської, композиторської і суспільно-музичної, педагогічної і критичної діяльності Ліста. Різноманіття жанрів інструментальної музики. Ліст — творець програмних симфонічних добутків. Принципи монотематизму. Своєрідність трактування. Жанрове різноманіття образів. Фортепіанна творчість Ф. Ліста та її історичне значення.

Тема 20. Італійська опера першої половини XIX в. Прогресивні риси італійського романтизму в літературі. Особливості формування нової оперної школи. «Севільський цирюльник» (1816) Джоаккімо Россіні - вершина італійської опери-buffa. Демократичність, реалізм сюжету і музики. Створення національно-героїчної опери «Вільгельм Телль» (1829) як відображення традиції італійської і французької опер.

Тема 21. Німецька й австрійська музична культура другої половини XIX ст. Суспільно-політична і культурна обстановка в Німеччині другої половини XIX ст. Протириччя в розвитку німецької музики. Творчість Р. Вагнера. Естетичні і філософські погляди Вагнера. Оперна творчість Вагнера. Нові принципи оперної драматургії. Розробка теорії «музичної драми». Посилення ролі оркестру, наскрізний розвиток дії, принцип лейтмотивів, розподіл на сцені.

Тема 22. Французька музична культура другої половини XIX в. Загальна характеристика. Жанрова розмаїтість творчості французьких композиторів. Лірична опера (Ш. Гуно, Ж. Бізе, Л. Деліб, К. Сен-Санс, Ж. Масне, А. Тома). Класична оперета (Ж. Оффенбах). Інструментальний концерт (К. Сен-Санс, Е. Лало). Вокальна музика (Ж. Бізе, Л. Деліб, Г. Форе). Творчість Ш. Гуно (1818—1893). Лірична опера. Її демократична, реалістична спрямованість. «Фауст» - кращий зразок ліричної опери. Оперна творчість Ж. Бізе. Драматизація жанру ліричної опери. Особливості оперної драматургії.

Тема 23. Італійська музична культура середини і кінця XIX ст. Творчість Дж. Верді Загальна характеристика. Верді — класик італійської музики. Оперна реформа Верді. Метод наскрізного симфонічного розвитку, принцип сцени, масштабність оперних форм.

Тема 24. Італійський оперний веризм. Творчість Д. Пучіні Загальна характеристика. Пьетро Масканьї (1863—1945) - автор першої веристської опери «Сільська честь» (1890). Характерні риси стилю нової оперної школи. Руджеро Леонкавалло (1858—1919) і його опера «Паяци» (1890). Розвиток принципів опери «Сільська честь» (синтез вокальних і інструментальних засобів розвитку в пролозі; розгорнута система лейтмотивів). Творчість Д. Пучіні (1858—1924) Спільність і відмінність принципів Верді і Пучіні. Риси музичної драми і веристської опери в творчості Пучіні

Тема 25. Музичне життя Польщі на поч. XIX ст. Польська музична класика. Творчість Ф. Шопена та С. Монюшки Діячі музичної культури. Михайло Огінський (1765 - 1833) - творець перших класичних полонезів, попередник полонезів Шопена. Ф. Шопен (1810-1849)- засновник польської класичної музики. Особливості естетики Шопена. Реалістична основа шопенівського романтизму. Класицизм Шопена. Опора на

сталі класицистські принципи у поєднанні їх із романтичною свободою, оновлення форм та жанрів. Огляд творчості за жанрами. Значення творчості Шопена. Монюшко - засновник польської класичної опери. "Галька": ідея, соціально-викривальна направленість сюжету, жанр.

Тема 26. Огляд суспільно-художнього життя Чехії на початку XIX ст. Чеська музична класика. Творчість Б.Сметани та А.Дворжак Історична ситуація на поч. XIXст. Епоха національно-визвольного руху. Діяльність «будителів» - чеських просвітителів, істориків, філологів. Своєрідність та національні особливості чеських народних пісень. Б. Сметана (1824-1884) - засновник чеської національної композиторської школи. Естетичні погляди. Опера «Продана наречена» (1866). Симфонічна творчість. Цикл симфонічних поем «Моя Батьківщина» (1874-1879).

А. Дворжак (1841-1904) - яскравий представник чеської музичної культури. Широта творчого діапазону композитора, жанрова різноманітність та художня довершеність його творів. Симфонічна музика.. Симфонія "З Нового Світу" (1893) - вершина чеського симфонізму.

Тема 27. Напрямки розвитку російського музичного мистецтва XIX ст. Зіткнення художніх напрямків, прояв у російському мистецтві сентименталізму, значення романтизму. Шляхи розвитку російської музики в першій половині XIX в. Російська XIX в. О.М.

Тема 28. Норвезька музична культура XIX в. Творчість Е. Гріга Загальна характеристика. Народні пісенно-танцювальні жанри (гангар, спринг-данс, халлінг). Народні музиканти-скрипалі. Уле Булль. Норвезькі композитори Ю. Свенсен і К. Синдинг.

Едвард Гріг (1843—1907) - класик норвезької музичної культури. Народно-національна основа музики Гріга. Фортепіанна творчість. Симфонічна творчість. Оркестрові сюїти «Пер Гюнт» (1888— 1891). Драматична поема Ібсена (1867) Романтичні образи. Значення творчості Гріга.

Тема 29. Французький імпресіонізм Французька література і мистецтво на межі XIX— XX сторіч. Естетика імпресіонізму. Музичний імпресіонізм, його зв'язки з мистецтвом французьких клавесиністів (Ф. Куперен), із творами Ж. Бізе, С. Франка, Ф. Ліста, Е. Гріга, із творчістю російських композиторів XIX ст. Творчість К. Дебюссі (1862—1918). «Післяполуденний відпочинок фавна» (1894) - маніфест музичного імпресіонізму. Еклога Стефана Малларме (1865) і її зв'язки з музикою Дебюссі. Сюїта «Ноктюрни» (1899) - симфонічний триптих. Авторська програма і її музичне втілення. Творчість М. Равеля (1875—1937). Симфонічні добутки. Фольклорні тенденції — «Іспанська рапсодія» (1907), «Болеро» (1928). Твори фортепіано. Значення творчості Равеля.

Тема 30. Німецька і австрійська музична культура на межі XIX-XX ст. Тенденції «чистого симфонізму» Й. Брамса і музичної драматургії Вагнера на рубежі XIX-XX ст. Діяльність Антона Брукнера (1824— 1896) і Гуго Вольфа (1860—1903) в Австрії. Р. Штраус і Г. Малер — представники німецької й австрійської музичної культури XIX-XX ст.

Творчість Г. Малера (1860—1911) — видатного австрійського композитора. Коло тем та музичних образів. Трактатування сонатно-симфонічного циклу. Зв'язки симфоній з вокальними циклами. Класичні, романтичні й експресіоністські тенденції. Четверта симфонія (1900). Синтез вокально-симфонічних засобів розвитку в симфоніях, включення солістів і хору в симфонічні цикли. Оркестр Малера. Темброва драматургія. Значення творчості Малера.

Розділ 3. Змістовий модуль 3. Музика XX століття

Тема 31. Європейська музична культура в період між двома світовими війнами. Експресіонізм. Творчість композиторів нововіденської школи.

Музична культура на зламі століть. Головні тенденції музичного мистецтва: 1) вихід за межі європейської культури; 2) звернення до старовинної культури; 3) засвоєння старовинних шарів фольклору. Проблема періодизації зарубіжної музики.

Першоджерела експресіонізму. Німецькі художні об'єднання "Міст" та "Нове художнє об'єднання". Естетика Ф.Кафки. першоджерела експресіонізму в музиці - творчість Г.Малера та Р.Штрауса.

Проблема людини в мистецтві експресіонізму.

Творча платформа композиторів нововіденської школи. А.Шенберг та учні. Реформа Шенберга. Правила серійної техніки. Вокальний цикл "Місячний П'єро". Опера-монодрама "Очікування". "Свідок з Варшави" - кантата про страхіття війни. "Моїсей та Аарон". До питання про трактовку біблійного сюжету.

Музичний театр А.Берга. соціально-критична спрямованість творчості композитора. Особливості трактовки драми Бюхнера в опері "Воцтек". Характеристики основних героїв.

Тема 32. Неокласицизм та його прояв в творчості композиторів різних національних шкіл.

Музична естетика неокласицизму. Октет для духових інструментів І.Стравінського як маніфест неокласицизму. Рівні взаємодії зі старовинним мистецтвом. Роль *І.Стравінського* в становленні естетики неокласицизму. Творчий універсалізм Стравінського (1882-1971), відображення в його стилі різноманітних художніх впливів.

Неокласицизм як основний напрямок творчості Стравінського 1920-30-х років. Індивідуальне переосмислення різних композиторських стилів (Бах, Люллі, стара італійська музика, Чайковський). Розмаїтість жанрів творчості Стравінського цього періоду. Велика роль античної тематики. Опера-ораторія «Едип-цар».

Італійський неокласицизм. Відкриття старовинних манускриптів та вплив знахідок на розвиток італійської музики. Вплив суспільного життя на формування неокласицизму в Італії. Творчість Респігі, Піццетті, Маліп'єро - загальна характеристика. Роботи зі старовинними моделями в музиці Казелли.

Прояви неокласицизму в творчості Бартока, Мартіну.

Хіндеміт і неокласицистські тенденції в Німеччині. Амплітуда творчості композитора. Фортепіанна творчість "Гра тональностей" - образи, побудова циклу.

Тема 33. Творчість та естетика К.Орфа в її зв'язку з мистецтвом примітивізму

Педагогічна діяльність К.Орфа. Театральні концепції композитора. Різноманітні типи оперної драматургії. Класифікація театральних творів. Сценічна кантата "Карміна Бурана" як гуманістична утопія за часів фашизму в Німеччині. Музика для дітей. "Шульверк" як основа для системи художнього виховання.

Тема 34. Французька музика першої половини ХХ століття. Творчість Мійо, Онеггера, Пуленка

Творчість композиторів "Шістки" як відображення основних тенденцій музики ХХ століття. Загальна характеристика французького мистецтва першої половини ХХ століття. Творчість Е.Саті - теми та образи. Ж.Кокто як лідер молодого покоління митців. Маніфест "Півень та Арлекін". Головні положення Кокто про нове мистецтво. Загальна характеристика творчості композиторів "6". Симфонічна творчість А.Онеггера.

Тема 35. Англійська музика ХХ століття. Творчість Бріттена

Загальна характеристика музичного мистецтва Англії. Література. Пропагандистський характер музичного мистецтва Англії. Шляхи оновлення музичної мови: взаємодія з мистецтвом імпресіонізму, російською музикою, фольклором та творчістю майстрів староанглійської школи.

Б.Бріттен. загальна характеристика творчості. Жанр опери. Вокальні цикли в творчості Бріттена. "Серенада". "Військовий реквієм". Оригінальність задуму. Образи та ідея. Традиційне і оновлене в жанрі реквієму.

Тема 36. Музика США ХХ століття

Шляхи формування композиторської школи США. Особливості американської художньої традиції. Музичне мислення американців та його відмінність від загальноєвропейського. Спірічуелс як зразок заключного етапу музичної еволюції, що протікала поза європейською культурою. Характерні американські художні види. Ранні форми джазу та їх вплив на формування національної композиторської школи. Жанр мюзикла. Періодизація американської музики ХХ століття.

Творчість Ч.Айвза - основоположника американської професійної музики. Першоджерела музики Айвза. Риси стилю.

А.Копленд, С.Бербер, Л.Берстайн - загальна характеристика творчості.

Творчість Дж.Гершвіна. "Рапсодія в стилі блюз" та її роль в розвитку американської симфонічної музики. Музична драма "Поргі і Бес" як національна музична драма. Ідея та образи твору. Музична характеристика основних героїв.

Тема 37. Неоромантизм і полістилістичні тенденції у сучасній музиці

Техніка полістилістики як одне з яскравих явищ музики другої половини ХХ століття. Методи роботи з "чужим" матеріалом. І.Стравінський як один з фундаторів полістилістики. Художні можливості техніки полістилістики. Перша симфонія А.Шнітке.

70-і роки - навернення багатьох митців до традицій романтичної музики. Історичні та художні передумови явища. Новий романтизм в літературі. Темати та образи сучасного романтизму. Естетика нового романтизму. Музичний стиль неоромантизму, його синтетична природа. Альтовий концерт А.Шнітке як приклад твору неоромантичного спрямування. Концепція, драматургія та засоби музичної виразності концерту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	сем	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1												
Розділ 1. МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ЄВРОПИ ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ХVІІІ ст.												
Музичне мистецтво античності	4	2				2						
Музична культура середньовіччя	2	2										
Музична культура епохи Відродження	2	2										
Оперне мистецтво в ХVІІ—ХVІІІ ст.	4		2			2						
Інструментальна музика ХVІІ - ХVІІІ	4		2			2						

національних шкіл.												
Творчість та естетика К.Орфа в її зв'язку з мистецтвом примітивізму	4	2				2						
Французька музика першої половини ХХ століття. Творчість Мійо, Онегера, Пуленка	6	2	2			2						
Англійська музика ХХ століття. Творчість Бріттена	4	2				2						
Музика США ХХ століття	4	2				2						
Неоромантизм і полістилістичні тенденції у сучасній музиці	4	2				2						
<i>Разом за Розд.3</i>	<i>32</i>	<i>16</i>	<i>2</i>	<i>4</i>		<i>10</i>						
<i>Усього</i>	<i>120</i>	<i>50</i>	<i>8</i>	<i>12</i>		<i>50</i>						

5.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		стац.	заочн.
1	Оперне мистецтво в XVII—XVIII ст.		
2	Інструментальна музика XVII - XVIII ст.		
3	Норвезька музична культура XIX в. Творчість Е. Гріга		
4	Творчість композиторів групи «Шести»		
	<i>Усього годин</i>	8	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		стац.	заочн.
1	Опера XVIII ст. (Італія, Франція, Німеччина)	2	
2	Творчість Г.Ф.Генделя	2	
3	Клавірна та органна творчість Й.С.Баха	2	
4	Фортепіанна творчість віденських класиків	2	
5	Творчість Р. Шумана		
6	Творчість П.Хіндемита		
	Усього	12	

7. Теми індивідуальних занять (навчальним планом не передбачено)

8.Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		стац.	заочн.
1	Творчість Ф. Шуберта	4	
2	Творчість Ф. Мендельсона	2	
3	Творчість Р. Шумана	2	

4	Творчість Й. Брамса	4	
5	Французька музична культура першої половини XIX в. Творчість Г.Берліоза	4	
6	Угорська музична культура XIX в. Творчість Ф. Ліста	4	
7	Італійська опера першої половини XIX ст. Творчість Д.Россіні	2	
8	Німецька й австрійська музична культура другої половини XIX ст. Творчість Р. Вагнера	2	
9	Французька музична культура другої половини XIX ст. Творчість Ш. Гуно Творчість Ж. Бізе	4	
10	Італійська музична культура середини і кінця XIX ст. Творчість Дж. Верді	6	
11	Італійський оперний веризм. Творчість Д. Пуччіні	4	
12	Норвезька музична культура XIX в. Творчість Е. Гріга	4	
13	Французький імпресіонізм. Творчість К.Дебюссі і М.Равеля	4	
14	Німецька і австрійська музична культура на межі XIX-XX ст. Творчість Г.Малера	2	
15	Музичне життя Польщі на поч. XIX ст. Польська музична класика. Творчість Ф. Шопена та С.Монюшки	6	
16	Огляд суспільно-художнього життя Чехії на початку XIX ст. Чеська музична класика. Творчість Б.Сметани та А.Дворжака	4	
17	Австрійська і французька музика XX ст.	4	
18	Музика США та Англії у XX ст.	4	
19	Неоромантичні і полістилістичні тенденції у сучасній музиці	4	
<i>Усього годин</i>		70	

9. Індивідуальні завдання ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Теми ІНДЗ:

1. Жанри Меси і Реквієму та їх роль у духовній музиці західноєвропейської музичної культури.
2. Протестантський хорал та його втілення в творчості німецьких композиторів.
3. Д.Букстехуде – представник німецької музичної культури бароко
4. Органне мистецтво у Німеччині XVII- XVIII ст.
5. Розвиток скрипкового мистецтва в італійській музиці XVII- XVIII ст.
6. Дж.Тартіні – „Паганіні” XVIII ст.
7. Національні різновиди клавірного мистецтва XVII- XVIII ст.
8. Ідеї доби Просвітництва та їх втілення в європейському музичному мистецтві
9. Опера творчість Белліні і Доніцетті .
10. Мефістофельська тематика у музиці XIX ст. (на прикладі творчості Берліоза, Гуно, Ліста)
11. Опера творчість Д.Мейєрбера.
12. Ж.Оффенбах – засновник жанру оперети.
13. Творчість К.Сен-Санса.
14. Вокальна творчість Г.Вольфа
15. Органне мистецтва XIX ст. (на прикладі творчості Регера, Відора, Дюбуа, Франка)
16. Н.Паганіні. Особистість, життя, творчість.
17. Творчість А.Брукнера .
18. Р.Штраус – попередник експресіонізму в музиці.
19. Б.Барток : естетичні принципи та техніка композиції.
20. Творча постать З.Кодая.
21. Л.Яначек та чеська композиторська школа XX ст.
22. Творчий портрет Б.Мартіну
23. М.де Фалья. Особистість, життя, творчість
24. Опера в творчості композиторів XX ст.
25. Балет в творчості композиторів XX ст.
26. Розвиток жанру симфонії у музичній культурі XX ст.
27. Музика для дітей в творчості сучасних композиторів

28. Творчість О.Мессіана як представника французького музичного мистецтва
29. Творчість Є.Вареза та А.Жоліве як представників французької музичної культури
30. Творчий портрет Кш. Пендерського

10. Методи навчання

Форма навчання передбачає застосування комплексу *перцептивних, словесних та перцептивно-логічних* методів навчання: лекційний виклад матеріалу, слухання музики, виконавську ілюстрацію, розповідь, бесіду, роботу з додатковою літературою, наочне пояснення тощо.

11. Критерії та методи оцінювання:

Оцінювання здійснюється за музичні вікторини, презентації, тести, конспектування лекцій, виконання СРС.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується методами усного і письмового опитування, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, проведення контрольних робіт.

Поточний контроль виконання самостійної роботи, в тому числі й індивідуальних завдань, здійснюється за усіма темами.

В основу оцінювання знань студента з курсу «Історія зарубіжної музики» покладені такі якісні характеристики:

- широта й глибина знань в обсязі навчальної програми;
- творче опанування теоретичного змісту курсу;
- обґрунтованість і аргументованість відповідей, точність визначень;
- самостійність і конструктивність мислення.

Метод підсумкового оцінювання: екзамен.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ; оцінка виконання музичних вікторин.

На підсумковий контроль - екзамен – відводиться 30 балів

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень студента
<p style="text-align: center;">А 90-100 балів ВІДМІННО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.</p> <p>Студент проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Студент спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Студент проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>	<p style="text-align: center;">ВИСОКИЙ</p>

<p>В 82-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні.</p> <p>Студент володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p>С 75-81 балів ДОБРЕ</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях.</p> <p>Студент усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Студент спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	<p>ДОСТАТНИЙ</p>
<p>Д 64-74 балів ЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність студентів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.</p>	<p>ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>Е 60-63 балів ДОСТАТНЬО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.</p>	<p>НИЗЬКИЙ</p>
<p>FX 35-59 балів НЕЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНИЙ</p>

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											екзамен	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				30	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			T12
5	5	5	10	5	5	5	5	5	5	5			10

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної дисципліни	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни
2. Аудіозаписи
3. Музичні інструменти

14. Рекомендована література

Основна

1. Герасимова-Персидська Н. Нові звучання – нові знаки: сучасна музика в історичному ракурсі // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: Науковий журнал. 2010. Вип. 3 (8). С. 39–46.
2. Герасимова-Персидська Н. XXI століття і musica mundana // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: Науковий журнал. 2008. Вип. 1 (1). С. 90–97.
3. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. та ред.-упор. Ю.Є.Семенов. – Ч.2. Бароко, Класика, Романтика, Нова музика. Одеса: «Будівельник», 2004. 240 с.
4. Герцман Е.В. Музыка Древней Греции и Рима: Исследование. М.: АЛЕТЕЙЯ, 1995. 335 с.
5. Гукова В. В. Світова музична література. Перший рік навчання. -К. : Мелосвіт, 2006. 285 с
6. Дарен Хенлі Найкоротша історія музики. Найбільш повний і самий короткий довідник. К.: Азбука, 2012. 418 с
7. Зінкевич О., Чекан Ю Музична критика: теорія і методика: Навчальний посібник .Чернівці : Книги - XXI, 2007. 424 с.

8. Іванова І.Л., Куколь Г.В., Черкашина М.Р. Історія опери: Навч. посіб. К.: Музична Україна, 1998. 247 с.
9. Казак І. І. Світова музична література. Ч. 1. К. : Мелосвіт, 2008. 187 с.
10. Класична музична література XVII – першої половини XIX ст. : Навч. посіб. К.: Держ. метод. центр навч. закл. культ. і мистецтв України, 2003. 306 с.
11. Самойленко О. Часові епістемі музики і темпоральні категорії історичного музикознавства // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2017. №3 (36). 99 – 109.
12. Сюта Б. Основи парамузикознавства. Київ, 2010. 150 с.
13. Сюта Б. Музична творчість 1970–1990-х років: параметри художньої цілісності. Київ: Грамота, 2006. 256 с.
14. Чернова І.В., Горман О.П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: Навчальний посібник. Львів: НАСВ, 2016. 246 с.

Додаткова

1. Герасимова-Персидская Н. Музыка в новой культурной парадигме // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського: Музично-творчий процес: наукові рефлексії. Київ, 2008. Вип. 72. С.
2. Герасимова-Персидская Н. Музыка начала XXI века. *Музичне мистецтво : зб. статей.* Донецьк-Львів : Юго-Восток, 2013. Вип. 13. С. 3–8.
3. Герасимова-Персидская Н. О новых смыслах в современной музыке. *Науково-практичний журнал «Філософія спілкування: Філософія, психологія, соціальна комунікація».* 2010. Вип. 3. С. 172–177.
4. Сильвестров В. В. Дочекатися музики: Лекції-бесіди: За матеріалами зустрічей, організованих С. Пілютиковим. Київ: Дух і літера, 2011. 375 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://nlib.org.ua>
2. <http://vnotke.com>
3. <http://www.opera.com.ua/>
4. www.tarakanov.net